4-MAVZU. BADIIY MATNDA INTERTEKSTUALLIK

Mavzu rejasi

1. Intertekstuallik tushunchasi va uning nazariy asoslari.

2. Intertekst va uning turlari: iqtibos, alluziya, reminissensiya, epigraf, parodiya.

3. Badiiy matnni yaratish va idrok etishda intertekstual mexanizmlarning vazifasi.

4. Badiiy matnning lingvopoetik tahlil tamoyillari va intertekstual birliklarni aniqlash usullari.

Tayanch tushunchalar: intertekstuallik, intertekst, matnlararo aloqa, iqtibos, alluziya, reminissensiya, epigraf, parodiya, stilizatsiya, pretekst, interpretatsiya, presuppozitsiya, poetik aktuallashuv, kontekst, lingvopoetika.

1. Intertekstuallik tushunchasi va nazariy asoslari

Intertekstuallikning mohiyati

Intertekstuallik — bir matnning boshqa matnlar bilan ochiq yoki yashirin mazmuniy, shakliy, uslubiy va madaniy munosabatga kirishishidir. Badiiy asar mutlaqo ajratilgan nutqiy hodisa emas: muallif avvalgi adabiy tajribadan, xalq og‘zaki ijodidan, tarixiy rivoyatlardan, diniy-ma’rifiy matnlardan va zamonaviy madaniy belgilar tizimidan foydalanishi mumkin. Matnlararo aloqa asarning mazmunini boyitadi, yangi ma’no qatlamlarini yuzaga chiqaradi.

Intertekstuallikni oddiy ko‘chirish bilan tenglashtirish xato. Ko‘chirishda oldingi matnning bir bo‘lagi deyarli o‘zgarmasdan takrorlanishi mumkin; intertekstual aloqada esa oldingi matn yangi badiiy kontekstga kirib, o‘z vazifasi va ma’nosini o‘zgartiradi. Masalan, xalq maqolining badiiy qahramon nutqida keltirilishi uning xarakterini ochish, kinoya yaratish yoki vaziyatga baho berish vazifasini bajarishi mumkin.

Matnlararo munosabatlar faqat badiiy asarlarga xos emas. Ilmiy matnda havola va iqtibos, publitsistikada mashhur shiorga ishora, kundalik muloqotda esa maqol yoki mashhur iboraning qo‘llanishi ham matnlararo aloqani ko‘rsatadi. Biroq badiiy matnda bu vositalar estetik ta’sirni kuchaytirishi bilan ajralib turadi.

Nazariy shakllanish: dialogizm va matnlararo aloqalar

Matnlararo munosabatlarni izohlashda M. Baxtinning dialogizm haqidagi qarashlari muhim nazariy zamin bo‘lib xizmat qiladi. Dialogizmga ko‘ra, nutq boshqa nutqlar, oldingi fikrlar va kutilayotgan javoblar bilan munosabatda shakllanadi. Ushbu yondashuv badiiy so‘zning ko‘p ovozli xususiyatini tushunishga yordam beradi.

“Intertekstuallik” atamasi XX asrning ikkinchi yarmida Yu. Kristeva tomonidan ilmiy muomalada rivojlantirilgan. Kristeva matnning boshqa matnlar bilan aloqasini mazmun hosil bo‘lishining muhim sharti sifatida ko‘rsatadi. Keyingi tadqiqotlarda R. Bart matnni turli madaniy kodlar va iqtiboslar tutashadigan makon sifatida talqin qiladi.

J. Jennet intertekstual aloqalarni kengroq “transtekstuallik” tizimi doirasida izohlaydi. Uning tasnifida intertekstuallik matnning boshqa matnda bevosita ishtiroki bilan bog‘liq; paratekstuallik sarlavha, muqaddima, epigraf kabi chegaraviy elementlarni; gipermatnlilik esa bir matnning boshqasini qayta ishlashi yoki o‘zgartirishi bilan bog‘liq munosabatlarni qamrab oladi. Ushbu farqlar amaliy tahlilda barcha ishoralarni bir xil nom bilan atashdan saqlaydi.

Olim / yo‘nalish	Asosiy tushuncha	Badiiy tahlildagi ahamiyati
M. Baxtin	Dialogizm, ko‘p ovozlilik	Qahramon va muallif nutqlarining boshqa nutqlar bilan munosabati
Yu. Kristeva	Intertekstuallik	Matnlar kesishuvida ma’no yuzaga kelishi

R. Bart	Matn va madaniy kodlar	O‘quvchi talqini va ko‘p ma’nolilik
J. Jennet	Transtekstuallik	Matnlararo munosabatlarni turlarga ajratish

O‘zbek adabiyoti kontekstida intertekstuallik

O‘zbek badiiy adabiyotida xalq maqollari, matallar, rivoyatlar, dostonlar, mumtoz she’riyat an’analari va tarixiy obrazlarga murojaat intertekstual munosabatlarning muhim manbalaridir. Badiiy asarda “Farhod”, “Shirin”, “Layli” yoki “Majnun” kabi nomlarning uchrashi ayrim hollarda muayyan adabiy syujet va obrazlar tizimiga ishora qilishi mumkin. Bunday ishoraning vazifasi faqat nomni aniqlash emas, balki yangi matndagi ma’no o‘zgarishini tushuntirishdir.

Mumtoz she’riyatdagi nazira, tazmin va taxmis an’analari ham matnlararo munosabatlarni o‘rganish uchun qulay materialdir. Biroq ularni zamonaviy intertekstuallik nazariyasiga avtomatik ravishda tenglashtirish o‘rniga, har birining tarixiy poetika va janr doirasidagi xususiyatlarini alohida hisobga olish zarur.

Badiiy asardagi folklor motivlari ham intertekstual qatlam yaratadi. Masalan, ertaklarga xos “uch sinov”, “uzoq safar” yoki “donishmand maslahat” kabi syujet shakllari yangi asarda boshqa maqsadda qayta ishlanishi mumkin. Tahlilchi aniq qaysi folklor matni yoki an’anasi bilan aloqa mavjudligini dalillashi lozim.

2. Intertekst va uning turlari

Iqtibos: bevosita matnlararo aloqa

Iqtibos — boshqa matndan olingan so‘z yoki parchani yangi matnda keltirishdir. Badiiy asarda iqtibos ochiq shaklda, masalan, qo‘shtirnoq, manba yoki muallif nomi bilan berilishi mumkin. Ayrim hollarda iqtibos manbasi ko‘rsatilmaydi va o‘quvchi uni adabiy xotira orqali taniydi.

Iqtibosning badiiy vazifalari turlicha: qahramonning dunyoqarashini ko‘rsatish, avvalgi fikr bilan bahslashish, muayyan davr ruhini yaratish yoki kinoyani

kuchaytirish. Iqtibosni aniqlash uchun matnning asl manbasi, keltirilgan shakli va yangi kontekstdagi vazifasi solishtiriladi.

Masalan, muallif tomonidan tuzilgan shartli parchada qahramon: “Ustozim doimo ‘Ilm — insonning yo‘l chirog‘i’, der edi”, deb eslaydi. Bu misolda hikoya ichiga avvalgi nutq kiritilgan. Biroq uni aniq tarixiy asardan olingan iqtibos deb ko‘rsatish uchun manba kerak; manba bo‘lmasa, u matn ichidagi ko‘chirma nutq sifatida baholanadi.

Alluziya: bilvosita ishora

Alluziya — matnda boshqa asar, tarixiy hodisa, afsona yoki madaniy timsolga qisqa va bilvosita ishora qilishdir. Alluziya ko‘pincha to‘g‘ridan-to‘g‘ri tushuntirilmaydi: o‘quvchining madaniy bilimi uni anglashga yordam beradi. Masalan, “U o‘zini go‘yo yangi Farhoddek tog‘ bilan olishayotgan sezdi” jumlasida Farhod obrazi mehnat, sadoqat va mashaqqat haqidagi adabiy xotirani faollashtiradi.

Alluziyaning kuchi uning ixchamligidadir. Bitta nom yoki timsol katta syujet, baho yoki hissiy munosabatni eslatishi mumkin. Shu bilan birga, har qanday tarixiy ism alluziya emas: matnda u oddiy tarixiy ma’lumot sifatida ham kelishi mumkin. Demak, ishoraning badiiy vazifasi va kontekst bilan bog‘liqligi tekshiriladi.

Reminissensiya, epigraf, parodiya va stilizatsiya

Reminissensiya — avvalgi matn yoki badiiy an’ananing xotira orqali eslatilishi, ohang, obraz, motiv yoki ifoda qurilishi darajasida qayta namoyon bo‘lishidir. U ko‘pincha so‘zma-so‘z iqtibosdan ko‘ra bilvosita bo‘ladi. Masalan, yangi she’rda mumtoz g‘azalga xos ayriliq manzarasining zamonaviy shahar tasviriga ko‘chirilishi reminissensiya yaratishi mumkin.

Epigraf — asar yoki bob boshida joylashtiriladigan, keyingi matnni idrok etishga yo‘nalish beradigan qisqa parcha. U ba’zan boshqa muallif matnidan olinadi, ba’zan esa asar muallifining o‘zi yaratgan ibora bo‘lishi mumkin. Shu bois har bir epigrafni avtomatik ravishda boshqa matndan olingan intertekst deb hisoblash to‘g‘ri emas.

Parodiya oldingi matn yoki uslubning belgilarini o‘zgartirib, ko‘pincha kulgili yoki tanqidiy ma’no hosil qiladi. Stilizatsiya esa ma’lum davr, janr yoki muallif nutq uslubini ongli ravishda qayta yaratishga asoslanadi. Bu ikki usulda ham o‘xshashlik mavjud, biroq ularning kommunikativ maqsadi va baholash ohangi farqlanishi mumkin.

Tur	Tanib olish belgisi	Ehtimoliy badiiy vazifa
Iqtibos	Oldingi matnning so‘zma-so‘z yoki yaqin takrori	Dalillash, bahs, kinoya
Alluziya	Nom, obraz, voqeaga qisqa ishora	Madaniy xotirani faollashtirish
Reminissensiya	Ohang, motiv yoki obrazning eslatilishi	Assotsiativ ma’no yaratish
Epigraf	Matn boshidagi qisqa parcha	Talqin yo‘nalishini belgilash
Parodiya	Oldingi matn uslubini o‘zgartirib qaytarish	Kulgi va tanqid
Stilizatsiya	Boshqa uslubni ongli qayta yaratish	Davr yoki nutq muhitini berish

Original tahliliy misollar

1-misol (muallif tomonidan tuzilgan): “U tun bo‘yi eski ko‘prik ustida turdi. O‘zini Majnundek yolg‘iz sezardi”. Bu yerda “Majnun” nomi adabiy alluziya bo‘lib, qahramonning ruhiy holatini madaniy obraz bilan qiyoslaydi. Biroq ushbu jumla Navoiy asaridan olingan iqtibos emas.

2-misol (muallif tomonidan tuzilgan): “Bobom ‘Yetti o‘lchab, bir kes’, deganlar. Men esa bir marta ham o‘lchamay qaror qildim”. Xalq maqolining kiritilishi

oldingi jamoaviy matn bilan aloqani yuzaga chiqaradi; keyingi gap unga zid harakatni ko‘rsatib, kinoyali kontrast hosil qiladi.

3-misol (muallif tomonidan tuzilgan): “Bu shaharda ertaklardagidek uchta eshik bor edi, ammo uchalasi ham bir xil ko‘chaga ochilardi”. Ertak syujetidagi uchlik motivi eslatiladi, lekin matnning o‘ziga xos mazmuni shu motivni qayta ishlash natijasida yuzaga keladi. Aniq bir ertak manbasi topilmasa, buni umumiy folklor motiviga ishora sifatida izohlash to‘g‘riroq.

3. Intertekstual mexanizmlarning yaratilish va idrokdagi vazifasi

Muallif, matn va o‘quvchi o‘rtasidagi munosabat

Intertekstual ma’no hosil bo‘lishida kamida uch omil muhim: muallif tanlagan ishora, uning yangi matndagi joylashuvi va o‘quvchining madaniy bilimi. Muallif bir obrazni tanlab, unga yangi kontekst beradi; o‘quvchi esa o‘z tajribasi asosida matnlararo aloqani anglaydi. Bitta ishoraning turli o‘quvchilar tomonidan turlicha tushunilishi mumkin.

Intertekstni anglash uchun barcha oldingi matnlarni bilish shart emas: asarning asosiy syujeti mustaqil idrok etilishi mumkin. Lekin intertekstual manbani bilgan o‘quvchi qo‘shimcha kinoya, tarixiy assotsiatsiya yoki uslubiy zidlikni payqaydi. Demak, intertekstuallik matnning ko‘p qatlamli talqiniga xizmat qiladi.

Talqin subyektiv bo‘lishi mumkin, ammo ilmiy tahlil dalilsiz taxminlarga asoslanmasligi kerak. Tadqiqotchi ishora mavjudligini matndagi leksik belgi, takrorlangan motiv, kompozitsion o‘xshashlik yoki tasdiqlangan muallif izohi bilan asoslaydi.

Mazmun, baho va estetik ta’sir

Intertekstual aloqa yangi matnda avvalgi matnning ma’nosini tasdiqlashi, unga qarshi chiqishi yoki uni yangicha baholashi mumkin. Masalan, xalq maqolini ijobiy kontekstda keltirish an’anaviy axloqiy xulosani mustahkamlaydi; maqolga zid qahramon xatti-harakati esa dramatik ziddiyat yoki kulgi yaratishi mumkin.

Intertekst muallif individual uslubini ko‘rsatadigan vosita hamdir. Ayrim yozuvchilar mumtoz adabiyotga ishoralarni tez-tez ishlatsa, boshqalari xalq og‘zaki ijodi, zamonaviy ommaviy madaniyat yoki tarixiy hujjatlarga murojaat qiladi. Bu tanlovning o‘zi asarning estetik va g‘oyaviy yo‘nalishini ochib berishi mumkin.

Intertekstual vosita faqat matnda tanilganidan keyin emas, balki uning yangi mazmunga qo‘shgan hissasi aniqlangandagina to‘liq tahlil qilingan hisoblanadi. Shuning uchun “qaysi manbaga ishora?” savoli bilan birga “nima uchun aynan shu yerda ishlatilgan?” va “qanday estetik natija bergan?” savollariga javob izlanadi.

Intertekst va interdiskursivlikning farqi

Intertekstuallik odatda bir matnning boshqa matnlar bilan aloqasini anglatadi. Interdiskursivlik esa turli nutq sohalari — masalan, rasmiy, ilmiy, diniy yoki ommaviy axborot uslubining bir badiiy matnda kesishishini ko‘rsatadi. Badiiy hikoyada rasmiy buyruq shaklining kulgili vaziyatda qo‘llanishi interdiskursiv ta’sir yaratishi mumkin.

Ushbu tushunchalar bir-biriga yaqin bo‘lsa-da, bir xil emas. Muayyan qonun matnidan aynan olingan iqtibos intertekstual aloqa bo‘lishi mumkin; qonun tiliga o‘xshatib yozilgan, ammo aniq bir hujjatga tayanmagan parcha esa uslubiy stilizatsiya yoki interdiskursivlik bilan izohlanadi.

4. Lingvopoetik tahlil tamoyillari va amaliy algoritm

Shakl va mazmun birligi tamoyili

Badiiy matnda mazmun til birliklarining tanlanishi va tashkil etilishi orqali yuzaga chiqadi. Intertekstual ishora so‘z tanlovi, sintaktik qurilish, ritm, kompozitsiya yoki sarlavha shaklida namoyon bo‘lishi mumkin. Tahlilchi ushbu shakliy belgi qanday mazmuniy va estetik vazifani bajarayotganini izohlaydi.

Masalan, mumtoz she’riyatdagi ma’lum bir obrazning zamonaviy hikoyada qo‘llanishi nafaqat tarixiy xotirani, balki ikki davr orasidagi kontrastni ham hosil qilishi mumkin. Shuning uchun intertekstni aniqlash badiiy tahlilning boshlanishi, yakuni emas.

Makon va zamon birligi tamoyili

Matndagi voqea qaysi makon va zamonda kechishi, intertekstual manba esa qaysi davrga mansubligi alohida aniqlanadi. Turli davrlarga tegishli til birliklari ongli ravishda qo‘shilganda tarixiy stilizatsiya, kinoya yoki zamonlararo muloqot yuzaga kelishi mumkin.

Biroq zamonaviy so‘zning tarixiy qahramon nutqida kelishi har doim ham xato emas: u muallifning ongli uslubiy tanlovi bo‘lishi mumkin. Xulosa chiqarishda asarning janri, rivoyatchi pozitsiyasi va umumiy uslubiy tizimi hisobga olinadi.

Umumxalq tili, adabiy til va poetik aktuallashuv

Badiiy matn umumxalq tilining turli qatlamlaridan — adabiy birliklar, shevaga xos so‘zlar, tarixiy leksika, iboralar va so‘zlashuv elementlaridan foydalanadi. Intertekstual ishora ana shu birliklar orqali ifodalanishi mumkin. Masalan, qadimiy maqolning zamonaviy qahramon tilida qo‘llanishi ikki nutq an’anasini birlashtiradi.

Poetik aktuallashuv odatiy til birligining badiiy kontekstda alohida ta’sir kuchiga ega bo‘lishidir. Tahlilchi intertekstual birlikning oddiy ma’lumot emas, aynan estetik vosita sifatida ishlayotganini ko‘rsatishi kerak. Bunda fonografik, leksik, morfologik va sintaktik vositalarning birgalikdagi ta’siri ham baholanadi.

Intertekstual mexanizmlarni aniqlashning olti bosqichi

Birinchi bosqich — matnni yaxlit o‘qish: syujet, muallif pozitsiyasi, qahramon nutqi va asosiy mavzu aniqlanadi. Ikkinchi bosqich — ehtimoliy intertekstual belgilarni qayd etish: nomlar, iqtiboslar, epigraflar, maqollar, o‘xshash syujet va ritmik qurilishlar ajratiladi.

Uchinchi bosqich — pretekstni aniqlash: oldingi matn yoki madaniy an’ana ishonchli manbalar asosida topiladi. To‘rtinchi bosqich — ikki matnni qiyoslash: so‘z, motiv, obraz va kompozitsiyadagi o‘xshashlik hamda farqlar yozib chiqiladi.

Beshinchi bosqich — yangi kontekstdagi funksiyani izohlash: ishora kinoya, baho, xarakter yaratish, madaniy xotira yoki kompozitsion bog‘lanishga xizmat

qiladimi, aniqlanadi. Oltinchi bosqich — ilmiy xulosa: talqin dalillar bilan asoslanadi, noaniq o‘xshashliklar esa ehtimoliy deb belgilanadi.

Tahlil bosqichi	Asosiy savol	Kutilgan natija
1. Yaxlit o‘qish	Matnning mavzusi nima?	Umumiy kontekst
2. Belgini ajratish	Qaysi ishora mavjud?	Til birligi yoki motiv
3. Manbani aniqlash	Pretekst qayerda?	Tekshirilgan manba
4. Qiyoslash	Nima o‘zgargan?	O‘xshashlik va farq
5. Funksiyani baholash	Ishora nima vazifa bajaradi?	Lingvopoetik talqin
6. Xulosa	Dalillar yetarlimi?	Asosli ilmiy xulosa

Amaliy tahlil namunasi

Tahlil uchun maxsus yaratilgan parcha: “Sardor eski kitobni yopdi. ‘Yetti o‘lchab, bir kes’, degan ovoz xotirasida jarangladi. Ammo u shoshildi. Ertasi kuni o‘sha birgina qaror uning butun yo‘lini o‘zgartirdi”.

Birinchi kuzatish: “Yetti o‘lchab, bir kes” xalq maqoli matnga bevosita kiritilgan. Ikkinchi kuzatish: “Ammo u shoshildi” jumlasi maqol mazmuniga zid qo‘yilgan. Uchinchi kuzatish: “birgina qaror” birikmasi keyingi oqibatni ta’kidlaydi. Natijada maqol faqat axloqiy nasihat emas, balki syujetdagi xatoni oldindan bildiruvchi kompozitsion vositaga aylanadi.

Xulosa: intertekstual aloqa xalq maqoli va yangi hikoya o‘rtasida yuzaga kelgan. Maqolning badiiy vazifasi — qahramon harakatiga baho berish, kutilayotgan oqibatni sezdirish va qarama-qarshilikni kuchaytirish. Bu tahlil namunasi hech bir adabiy asardan ko‘chirilmagan; o‘quv maqsadida tuzilgan.

Mavzu bo‘yicha xulosa

Intertekstuallik badiiy matnning boshqa matnlar va madaniy an’analar bilan aloqasini ifodalaydi. U asarda yangi mazmun, assotsiatsiya, baho va estetik ta’sir hosil qiladi.

Iqtibos, alluziya, reminissensiya, epigraf, parodiya va stilizatsiya matnlararo aloqaning turli ko‘rinishlari bo‘lib, ularning har biri alohida belgi va funksiyaga ega.

Ilmiy lingvopoetik tahlilda ishorani tanishning o‘zi yetarli emas: uning manbasi, yangi kontekstdagi o‘zgarishi va badiiy vazifasi dalillar asosida izohlanishi lozim.

Nazorat savollari

1. Intertekstuallik deganda nima tushuniladi?

2. M. Baxtinning dialogizm g‘oyasi intertekstuallikka qanday nazariy asos yaratadi?

3. Yu. Kristeva va J. Jennet yondashuvlari nimasi bilan farqlanadi?

4. Intertekst va pretekst tushunchalarini izohlang.

5. Iqtibos va alluziyaning asosiy farqi nimada?

6. Reminissensiya qaysi belgilar bilan namoyon bo‘ladi?

7. Epigrafning matn mazmunini anglashdagi vazifasi qanday?

8. Parodiya va stilizatsiya qanday farqlanadi?

9. O‘zbek adabiyotida intertekstual manbalar sifatida nimalar qo‘llanadi?

10. Intertekstual ma’noni o‘quvchi qanday idrok etadi?

11. Shakl va mazmun birligi tamoyili nimani talab qiladi?

12. Intertekstual tahlilning olti bosqichini ayting.

Mustaqil ta’lim topshiriqlari

1. Badiiy asardan maqol yoki matal kiritilgan uchta parchani topib, badiiy vazifasini tahlil qiling.

2. Mumtoz adabiyot obrazlariga ishora uchraydigan zamonaviy she’r yoki hikoya bo‘yicha intertekstual xarita tuzing.

3. Bir epigraf va unga tegishli asar bobini qiyoslab, epigrafning talqinga ta’sirini yozing.

4. Iqtibos, alluziya va reminissensiyaga bittadan aniq, manbasi ko‘rsatilgan misol to‘plang.

5. Ikki kishilik guruhda bir badiiy parchaning intertekstual tahlilini 6 bosqichda amalga oshiring.

Test topshiriqlari

1. Intertekstuallik nima?

A) Matnning faqat hajmi

B) Matnlararo mazmuniy va shakliy aloqa

C) Faqat imlo qoidasi

D) Faqat so‘z yasalishi

2. Intertekstuallik atamasi qaysi olim bilan bog‘liq?

A) Yu. Kristeva

B) I. Nyuton

C) A. Eynshteyn

D) Ch. Darvin

3. Dialogizm konsepsiyasi bilan qaysi olim tanilgan?

A) J. Jennet

B) M. Baxtin

C) R. Yakobson

D) F. de Sossyur

4. Boshqa matndan bevosita olingan parcha nima?

A) Alluziya

B) Metonimiya

C) Iqtibos

D) Ellipsis

5. Boshqa asarga bilvosita ishora qanday ataladi?

A) Alluziya

B) Gap bo‘lagi

C) Affiks

D) Morfema

6. Asar boshida keladigan qisqa parcha nima?

A) Remarka

B) Epigraf

C) Replika

D) Izofa

7. Oldingi uslubni kulgili qayta ishlash qaysi usulga xos?

A) Parodiya

B) Terminlashuv

C) Sinonimiya

D) Urg‘u

8. Pretekst nima?

A) O‘quvchi fikri

B) Matn hajmi

C) Ishora uchun manba bo‘lgan oldingi matn

D) Faqat sarlavha

9. Intertekstual tahlilda nimani dalillash zarur?

A) Faqat sahifa sonini

B) Ishoraning manbasi va yangi vazifasini

C) Faqat muallif tug‘ilgan yilini

D) Faqat qofiyani

10. Shakl va mazmun birligi tamoyili nimani o‘rganadi?

A) Faqat tovush sonini

B) Faqat yozuv tarixini

C) Til vositasi bilan badiiy ma’no aloqasini

D) Faqat lug‘at tartibini

Javoblar: 1–B, 2–A, 3–B, 4–C, 5–A, 6–B, 7–A, 8–C, 9–B, 10–C.

Uch tilli glossariy

O‘zbekcha	Ruscha	Inglizcha
Intertekstuallik	Интертекстуальность	Intertextuality
Intertekst	Интертекст	Intertext
Iqtibos	Цитата	Quotation
Alluziya	Аллюзия	Allusion
Reminissensiya	Реминисценция	Reminiscence
Epigraf	Эпиграф	Epigraph
Parodiya	Пародия	Parody
Stilizatsiya	Стилизация	Stylization
Pretekst	Претекст	Source text / pretext
Lingvopoetika	Лингвопоэтика	Linguopoetics

Foydalanilgan va tavsiya etilgan adabiyotlar

1. Yo‘ldoshev M. Matn lingvistikasi. Darslik. – Toshkent, 2021.

2. Yo‘ldoshev M. Badiiy matn lingvopoetikasi. O‘quv qo‘llanma. – Toshkent: Fan, 2008.

3. Yo‘ldoshev M. Badiiy matnning lingvopoetik tahlili asoslari. – Toshkent, 2007.

4. Qurbonova M. Matn tilshunosligi. – Toshkent, 2014.

5. Боймирзаева С. Матн модаллиги. – Тошкент: Фан, 2010.

6. Turniyozov N., Yo‘ldoshev B. Matn tilshunosligi. – Samarqand: SamDU, 2005.

7. Bakhtin M. M. The Dialogic Imagination: Four Essays. University of Texas Press, 1981.

8. Kristeva J. Desire in Language: A Semiotic Approach to Literature and Art. Columbia University Press, 1980.

9. Genette G. Palimpsests: Literature in the Second Degree. University of Nebraska Press, 1997.

10. Barthes R. Image–Music–Text. Hill and Wang, 1977.

Eslatma: 1–6-bandlar fan dasturidagi bibliografik ro‘yxat asosida; 7–10-bandlar mavzuning nazariy doirasini kengaytirish uchun qo‘shildi. Matn ichidagi badiiy parchalar alohida ko‘rsatilganidek o‘quv maqsadida mustaqil tuzilgan.